

ОБДАРОВАНІ ДІТИ: ЯК ЗНАЙТИ КЛЮЧИК ДЛЯ РОЗКРИТТЯ ЇХНІХ ТАЛАНТІВ

Використання інтерактивних вправ для розвитку навичок демократичного спілкування в освітньому процесі

Олена ДЕМЧЕНКО, канд. пед. наук, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

У кожному учнівському колективі є діти, що мають обдаровання в певній сфері. Розпізнати таланти учнів і створити умови для максимального розвитку їх — важливе й водночас непросте завдання кожного вчителя. Як реалізувати його?

На прохання редакції автор знайомить читачів зі світовими здобутками освітянської спільноти в питанні підготовки наставників обдарованих учнів. Пропонований тренінг збагатить арсенал творчого педагога практичними навичками організації демократичного спілкування й побудови філософського діалогу в освітньому процесі.

Кожен сучасний педагог знає: у дитячому колективі немає жодної "типової дитини", рівень розвитку якої можна було б визначити як середній, що повністю відповідає узагальненій характеристиці психолого-педагогічних особливостей молодшого школяра. Чимало дітей суттєво відрізняються від умовної вікової норми за показниками соціального, психічного, інтелектуального та фізичного розвитку, причому відмінності можуть бути в бік і зменшення, і збільшення.

Однією з категорій осіб, розвиток яких відрізняється від стандартного, є талановиті й обдаровані особистості. За результатами останніх досліджень, кількість дітей з проявами різних видів обдарованості становить від 3–5% до 15–30% загальної вікової вибірки.

Дитяча обдарованість не є сталою характеристикою — це потенціал особистості, який може реалізуватися або не реалізуватися залежно від умов розвитку. Наявність у дитини навіть одного, окремого, прояву обдарованості має привернути увагу фахівців закладу освіти і спонукати їх до ретельної і тривалої за часом роботи з кожним конкретним випадком. Такий підхід до роботи з потенційно

обдарованими особистостями вважаємо демократичним, особистісно зорієнтованим і найбільш продуктивним.

Професійні якості, необхідні для роботи з обдарованими дітьми

Для успішної організації роботи зі здібними й талановитими дітьми педагогам необхідна спеціальна компетентність, низка професійних якостей, зокрема, таких:

- нове професійне мислення;
- демократичний стиль спілкування;
- абнотивність (комплексна професійна здатність до адекватного сприйняття, осмислення і розуміння креативності учня, здатність помітити його обдарованість);
- фасилітаційна позиція (готовність і здатність до створення умов для розвитку особистісного потенціалу учня);
- творчість.

В останні десятиліття у багатьох розвинених країнах створена система спеціальної підготовки наставників обдарованих дітей. Зокрема, Європейською

радою з високих здібностей (ЕСНА) були відкриті стаціонарні міжнародні курси для вчителів у Великій Британії, Австрії, Угорщині, Німеччині, Швейцарії. Відповідно до програми “Astor” (США) учителі обдарованих дітей отримують спеціальну післядипломну підготовку й мають займатися постійним професійним удосконаленням у цій сфері.

Спираючись на зарубіжний досвід, в Україні варто започаткувати підготовку педагогів до роботи з обдарованими учнями комплексно, одночасно за декількома напрямками.

Напрями підготовки педагогів, що працюють з обдарованими учнями

Започаткування окремої спеціалізації чи додаткової спеціальності. Важливо організувати підготовку майбутніх фахівців соціономічного профілю як координаторів та консультантів у роботі з обдарованими дітьми. Це можливо двома способами: введенням відповідної спеціалізації як складової вже наявної педагогічної спеціальності або впровадженням нових перспективних професій, таких як андрагог (фахівець із навчання дорослих), тьютор (педагог, який реалізує індивідуальний освітній маршрут дитини), модератор (наставник, який здійснює підготовку й організацію роботи у групі), фасилітатор (учитель, що стимулює і направляє самостійну роботу учнів, забезпечує її максимальну ефективність).

Проведення обов’язкової сертифікації педагогів, які працюють з обдарованими дітьми. У нашій країні започаткована добровільна сертифікація педагогічних працівників. Її мета — виявлення і стимулювання педагогів з високим рівнем професійної майстерності. Учителі, які успішно пройшли таку оцінювальну процедуру, мають бути рекомендовані до роботи з обдарованими дітьми, а педагоги, які працюють зі здібними й талановитими учнями, обов’язково — успішно пройти етапи вивчення й оцінки свого досвіду роботи і професійної компетентності.

Організація спеціальних форм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації (школи, курси, тренінги, воркшопи, майстер-класи, семінари тощо) для педагогів, які прагнуть набути спеціальну компетентність із розвитку дітей, що мають різні види обдарованості. Такі форми можна створювати у межах вищої та післядипломної, формальної і неформальної освіти.

Для вчителів-практиків, які працюють з обдарованими учнями, відповідні органи управління освітою мають створити

можливості для проходження міжнародних курсів і стажувань. На рівні держави варто ініціювати можливість відкриття в Україні стаціонарних міжнародних курсів, започаткованих ЕСНА.

Розвитку необхідних здібностей і якостей для задоволення особливих освітніх потреб різних категорій дітей, зокрема й обдарованих, педагоги мають постійно підвищувати свій професійний рівень. Ефективні форми самовдосконалення вчителів — участь у тренінгах, воркшопах, майстер-класах, семінарах тощо, особливо у контексті підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації.

Один із засобів розвитку в педагогів професійних якостей, необхідних для успішної роботи з обдарованими дітьми, зокрема культури демократичного спілкування та фасилітативної позиції, — проведення тренінгових занять, під час яких використовують інтерактивні методи і прийоми. Їх виконання суттєво впливає на стиль діяльності, цінності, культуру спілкування педагогів закладів освіти. У межах міжнародного проекту “Розвиток культури демократії в педагогічній освіті в Норвегії, Україні та Палестині” було розроблено саме такий тренінг з упровадження демократії у комунікації в освітньому процесі. Він був представлений під час другої зустрічі в межах проекту (травень 2019) й апробований у роботі з педагогами Барського ліцею № 2 Вінницької області (вересень 2019). Тренінг був націлений на проведення експертної оцінки отриманого нового знання про використання філософського діалогу, формування у педагогів навичок демократичного спілкування, розвиток неформальних взаємозв’язків між учасниками задля створення єдиного уявлення про ситуацію.

Конспект тренінгу подаємо нижче.

**Ми об’єднались і показуємо, мов діти,
Як уявляємо демократію в освіті.**

(Надіслала М. Грибачова, м. Мелітополь, Запорізька обл.)

Поспішайте передплатити “Учитель початкової школи” на 2020 рік

Заощадьте до **20%** — оформіть передплату
на сайті upsh.com.ua

Відкрийте дітям світ разом із журналами
“УПШ” та “Джміль”

Індекси для передплати
на пошті:

89869 журнал “УПШ”

68604 комплект “УПШ” + “Джміль”

Якщо маєте запитання,
телефонуйте:
067-504-50-22,
або звертайтеся на e-mail:
books@dvsvit.com.ua

